

Ekonomiczny Uniwersytet Dziecięcy

TEORIA GIER W WYCHOWANIU.

JAK NAUKA O PODEJMOWANIU DECYZJI
MOŻE POMÓC W WYCHOWANIU?

Prowadząca: Monika Korczak

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

4 marca 2019 r.

Organizatorzy

Dziecko już od najmłodszych lat dokonuje swoich małych świadomych wyborów.

Dzięki temu w przyszłości łatwiej jest mu podejmować decyzję. Jest samodzielne i bardziej świadome odpowiedzialności za własne decyzje.

ZACHĘCANIE DO SAMODZIELNOŚCI

- **Pozwól dziecku dokonać wyboru:** „Czy dzisiaj wolisz pójść na plac zabaw czy jeździć na rowerku?”
- **Okaż szacunek dla dziecięcych zmagania:** „Aby ugotować makaron, należy go wrzucić na gotującą się wodę.”
- **Nie zadawaj zbyt wielu pytań:** „Witaj, kochanie. Dobrze, że już jesteś.”
- **Nie śpiesz się z daniem odpowiedzi:** „Ja też się nad tym zastanawiałem, a jakie jest twoje zdanie?”
- **Zachęć dziecko do korzystania z cudzych doświadczeń:** „Może pani w sklepie plastycznym coś ci doradzi.”
- **Nie odbieraj nadziei:** „A więc myślisz, że będziesz dobrym pilotem. To wspaniałe zobaczyć ziemię z góry.”

- „Teraz posprzątaj w pokoju.” **(zaproponuj wybór)**
- „Dlaczego tak grubo i długo obierasz ziemniaki? Daj ten nóż, sama zrobię to lepiej.” **(okaż szacunek dla dziecięcych zmagień)**
- „Co robiłaś dzisiaj w domu? Czy zjadłaś śniadanie? Jak długo siedziałaś przy komputerze? Czy przeczytałaś już lekturę? Czy skończyłaś rysunek do szkoły?” **(nie zadawaj zbyt wielu pytań)**
- Dziecko: „Dlaczego muszę myć zęby po każdym posiłku?” Rodzice: „Dlatego, że resztki pokarmu zostają na zębach i wtedy psują się zęby.” **(nie śpiesz się z dawaniem odpowiedzi)**
- „Chcę upiec ciasteczka. Powiedz, jak mam to zrobić.” **(zachęć dziecko do korzystania z cudzych doświadczeń)**
- Dziecko: „Chcę mieć domek z ogródkiem.” Rodzic: „Nie licz na to. Aby mieć dom, trzeba być bogatym lub mieć bogatych rodziców, a my nie mamy pieniędzy.” **(nie odbieraj nadziei)**

Teoria gier to dział matematyki zajmujący się badaniem optymalnego zachowania w sytuacji konfliktu.

Początkowo analizowała dynamikę gier hazardowych, dziś podpowiada między innymi jak wychowywać dzieci.

JAK TO SIĘ ZACZĘŁO

Profesor filozofii **Kevin Zollman** we współpracy z dziennikarzem **Paulem Raeburnem** napisał książkę **Poradnik wychowawczy teoretyka gier**. Książka odpowiada na pytanie, jak rozwiązać problem pojawiającego się w milionach domów oskarżenia: „Tato, ale to nie fair”. Autorzy pocieszają nas, że część trudnych zachowań dzieci – zwłaszcza uporczywe (czasem przykre w wyrazie) dążenie do sprawiedliwego traktowania wydaje się zaprogramowane genetycznie, lecz dzięki temu – możliwe do wykorzystania ku dobremu. Co zatem może zrobić rodzic, którego dzieci wciąż się kłóć lub mają nieustanne poczucie bycia traktowanym niesprawiedliwie?

Teoria gier opiera się na **współzależności społecznej**, to termin opisujący sytuację, w której osiągnięcie pożądaných celów zależy nie tylko od własnych działań poszczególnych osób znajdujących się w tej sytuacji, ale także od działań pozostałych bohaterów danej sytuacji. Współzależnością społeczną jest więc każda sytuacja, w której ktoś inny – oprócz nas samych – ma wpływ na nasze wyniki.

Przykładami sytuacji współzależności społecznej mogą być praca w zespole, małżeństwo, zawody sportowe, wspólny wyjazd wakacyjny, wybór programu TV do wspólnego oglądania.

Teoria gier definiuje dodatkowe założenia sytuacji współzależności społecznej, wykorzystywane przy konstruowaniu gier:

- istnieje pewien zbiór bohaterów sytuacji, zwanych **graczami**,
- każdy z graczy dysponuje co najmniej dwiema **strategiami działania**,
- skutki działań każdego z graczy zależą od jego własnych działań oraz od działań pozostałych graczy,
- skutki te są przez każdego z graczy wartościowane (**posiadają określoną użyteczność**),
- gracze podejmują decyzje zgodnie z ustalonymi regułami.

ZACHĘĆ DZIECI DO WSPÓŁPRACY

- Twoje dzieciaki ciągle się ze sobą kłócą? Jak najczęściej zlecaj swoim kłótliwym dzieciom zadania, które mogą wykonać we dwoje. Za każdym razem wyciągnij konsekwencje lub nagradzaj je tak samo za wynik, jaki osiągnęły jako **drużyna**.
- Nic tak nie łączy jak **wspólna praca** – może zdarzy im się pokłócić przy jej wykonywaniu, ktoś się obrazi, ktoś będzie nieco leniły, ale ostateczny wynik i dumy z pochwał rodziców (nie zapomnij o tym!) połączy dzieciaki bardziej niż prośby i groźby. Daj im szansę na nauczenie się współpracy i współdziałania, wzajemne poznanie.

NIECH PŁACĄ ZA SWOJE

- Jeśli dzieciaki kłócą się o batonika, rozwiązanie wydaje się łatwe. Dzielimy przekąskę na pół.
- **Jednak nie wszystkie rzeczy da się przepołowić. Warto wtedy wprowadzić zasadę licytacji - niech wygra ten, kto jest w stanie więcej stracić.**
- Jeśli dziecko chce wybrać imię dla wspólnego kota, musi sobie to prawo do nadania imienia wykupić, np.: “Ten kto nazwie kota, przez 3 miesiące będzie wynosił śmieci”. Zobaczymy kto się skusi.

AUKCJE

- **Aukcja duńska** polega na tym, że wyznacza się najwyższą cenę na licytowany przedmiot i jest ona stopniowo obniżana do momentu, gdy ktoś go kupi.
- **W aukcji angielskiej** zaczynamy od stawki najniższej, a każdy, kto jest skłonny tyle zapłacić, trzyma rękę w górze. Stopniowo podnosimy stawkę. Osoba, która najdłużej utrzyma rękę w górze, zdobywa przedmiot. Co ważne – gdy ktoś wypadnie z licytacji, nie może już do niej wrócić.
- **Ślepa aukcja.** Nie zostaje wyznaczona cena, uczestnicy stawiają „w ciemno” określoną kwotę za licytowany przedmiot i zapisują ją na kartce. Zwycięzcą zostaje ten, kto w zamkniętej kopercie zaoferował najwyższą cenę.
- **WALUTA –OBOWIĄZKI DOMOWE**

TWOJE DZIECKO MUSI POCZUĆ ZAGROŻENIE - TAK NA SERIO

- Rodzice często wysuwają dzieciom nieskuteczne “groźby bez pokrycia”.
- Wyobraź sobie sytuację: poranek, spieszysz się do pracy, odwozisz najpierw dzieci do przedszkola. Maluchy dostają szału i zaczynają się bić na tylnym siedzeniu. Reagujesz: “Przestańcie się kłócić, bo zawrócimy do domu!”. Dzieci bardzo dobrze wiedzą, że w takiej sytuacji przede wszystkim Ty stracisz - spóźnisz się do pracy. Musisz więc wymyślić groźbę, która przede wszystkim im zagrozi,
- “Albo natychmiast się uspokoicie albo zamiast na lody, pojedziemy po przedszkolu do dentysty! Już dawno mieliście tam iść.”

A NIECH KŁAMIAJĄ!

- **Należy sprawić, by dzieci poczuły, że kłamstwo wcale nie popłaca.**
- W sytuacjach, w których przypuszczasz, że dziecko kłamie, należy prowokować je do dalszych oszustw.
- Przykładowo, jeśli pytasz czy zadanie domowe zostało odrobione i słyszysz odpowiedź “tak”, zarzuć dziecko szczegółowymi pytaniami: “A z czego to zadanie? Na czym polegało? Jak je rozwiązałeś? Pisałeś ołówkiem czy długopisem? Ile Ci to zajęło? Jaką okładkę ma Twój zeszyt?”.
- **Wymyślanie elaboratu kłamstw spowoduje, że Twoje dziecko odczuje duży dyskomfort psychiczny. Taki wysiłek sprawi, że następnym razem dwa razy pomyśli, zanim skłamie.**

JEDEN DZIELI, DRUGI WYBIERA

- **W życiu bardzo ważna jest zasada sprawiedliwości.**
- **Poczucie sprawiedliwości jest wrodzone, uwarunkowane genetycznie i absolutnie naturalne.**
- Jeżeli mamy do podziału na przykład ciastko, najlepszym wyjściem wydaje się, żeby jedno dziecko je przekroiło, a drugie wybrało kawałek. Niestety, dzieci są bystre i dość szybko odkrywają, jak otrzymać „większą połowę”. Z reguły mniejsze dzieci mają problem z precyzyjnym ukrojeniem ciastka. Dlatego starsze będzie nalegać, by to mniejszemu wręczyć nóż. Gdy potem wybiera większy kawałek, może na oskarżenia o niesprawiedliwość zareagować: „Ale to było w porządku, bo ty dzieliłeś”.

KONSEKWENCJE

Zasada brzmi
konsekwencja jej złamania
to.....
Więcej o tym nie rozmawiam.
Np. **zasada**: wyłączasz
komputer po co najwyżej
trzech przypomnieniach.
Konsekwencja
rodzic wyłącza komputer
w trakcie gry.

**KONSEKWENCJA
NADRZĘDNA**
Gdy dziecko nie chce
zaakceptować
wprowadzonej
konsekwencji – rodzic
zabiera np. monitor.

USTAL JASNE ZASADY GRY

Dyscyplina:

WSZYSTKO MA SWOJE KONSEKWENCJE

- Złe zachowanie ma swoje złe konsekwencje
- Dobre zachowanie jest nagradzane

Zasada przerwy w sytuacji napięcia i kłótni

ZASADY DOMOWE

Zarządzanie czasem:

– USTALONY PORZĄDEK DNIA TO MUS

- Organizowanie tygodnia
- Organizowanie czasu po szkole
- Przygotowanie ubrań

– RODZINA JE KOLACJĘ RAZEM

– Organizacja posiłków

– Maniery przy stole

– Czas posiłku to czas na rozmowę

ZASADY DOMOWE

Obowiązki:

- **OBOWIĄZKI MA KAŻDY!**
- **KAŻDY SPRZĄTA**
- **POZBYWAJ SIĘ STARYCH GRATÓW**
- **STARE ZABAWKI MUSZĄ ODEJŚĆ!**

ZASADY DOMOWE

Miłość i szacunek:

- RODZINA JAKO DRUŻYNA**
- RODZEŃSTWO MA SIĘ NA CAŁE ŻYCIE**
- POWTARZAJ TO CO OCZYWISTE**
- CZŁONKOWIE RODZINY SZANUJĄ SIEBIE
NAWZAJEM**

Dziękuję za uwagę

Monika Korczak
psycholog